

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Május' 7 - dik napján, 1816 - dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Aprilis' 22 - dikén elkezdődött Párisban a' Lavalette' elszökését illető processus, melynek a' tudva lévő három Anglusok is részesei. A' közönséges Esküttek' ítélőszéke előtt foly. Erre még Angliából is jelentek-meg sokan. A' szála dugva tele volt idegen és honnyi halgatókkal. Az előkelőbb halgatók' számára, a' milyenek az Anglus, Spanyol, Dánus 's más egyéb idegen Követek, Marschal Oudinot, Orosz Császári Adjutáns Hertzeg *Wolkonszky*, *Sidney Smith*, és sok többek, különös ülőhelyek voltak készítettve. Fő aszszonyságok is méltóztattak nagy számmal megjelenni. A' hét vádoltatott személyek ezek: *Roquette - de - Kerquidec* Keresztelő János, Livornói születésű 61 esztendőös ember, a' Párisi *Conciergerie* nevű fogház Protokollistája; *Eberle Jakab*, ugyan annak ajtónállója; *Bonneville*, a' Lavalette' komornyikja, 34 esztendőös; *Marengoî Guerin József*, gyaloghintóhordozó; *Sir Wilson Robert Tamás*, Angliai, szolgálatban nem lévő Generális, 38 esztendőös; *Sir Hutschinson János Ilyés*, az Anglus Királyi testörző seregbéli Kapitány, 26 esztendőös; *Bruce Mihály*, Anglus Polgár, 26 esztendőös. — *Boharnois Emilia Ludovikát* a' Lavalette' feleségét, és egy *Dutois* nevű 70 esztendőös aszszonyszemélyt, a'

Lavaletténé szolgálóját, a' kik, mint gyanusok, egy ideig hasonlóképpen bezáratatva tartattak, a' Királyi ítélőszék vádoló Kamarájának határozása, a' vád alól feloldozta. — A' két Anglus katonatisztek *Wilson* és *Hutschinson* egész nemzeti katonasformaruhájokban, az első mint Generális a' másik mint Testörző Kapitány, úgy jelentek-meg az ítélőszék előtt. Politziai katonák kísérték-bé őket a' szálába, ülő helyekre, melly az ítélőszék' asztalával általellenben volt helyezettve. — A' 12 esküttek, kikből az ítélőszék állott, sorsvonás által határozottak-meg, és ezek voltak: *Truillebert*, Prokurátor a' Királyi ítélőszék mellett; *Thiron*, Referens a' petséltő hivatalnál; *Lavacher-Duplessis* Prokurátor; *Lemit*, Prokurátor a' Sequanai departament alsó ítélőszékénél; *Thévinen* Prokurátor; *Grillon - Deschappelles - Edon*, Notárius; *Leprieur*, Bankós; *Marin*, Prokurátor a' Királyi Tanátsnál; *Deliege* Prokurátor a' Cassátzionális ítélőszékénél; *Maurey*, hajdani Prokurátor; *Cottereau*, fűszerszámáruló. Suplensek: *Gille*, Orvos Doktor, és *Moreau*, Prokurátor.

A' Királyi Kamara' vagy (mint másutt nevezik) a' Fiscus' résziről ezek voltak az ülésben: Az ifjabb *Desece*, mint Elölülő; *Hua*, Közönséges Prokurátor; *Carre*, Jegyző.

A Tanátskozás így folyt: — Bruce, mint Elölülő, így szollott a' halgató közönséghez: Néhány személyek, honnyiak és idegenek, egy olyan tárgyra nézve, melly a' közönségnek figyelmetességét már régen magára vonta, az Esküttek' iélszéke' eleibe állítottak. Ezen ítélőszéket olyan reménség táplálja, hogy az ide bébotsáttott közönség, nem fogja a' közönséges rendet (tsendességet) megzavarni's a't. — Azután a' vádoltatott személyekhez fordúlt az Elölülő, és rendre mindeniket megkérdezte, hogy ki és mi légyen? Mindenik megnevezte magát, úgy, mint feljebb említettük. Bruce' rül azt jegyzik-meg, hogy ő, mint tsak tölle kitelt, olyan hathatós hangon mondotta, hogy ő: Anglus Polgár. — E' meglévén, mindeniknek Prokurátorát különösen megeskette az Elölülő arra: hogy kötelességeknak, mellyet töllök a' törvények kívánnak, lelkiismeretszerént meg fognak felelni. —

Bruce felálván, jelentette, hogy egy irást, melly a' kezében volt, fel akar olvasni — az Elölülő ellenben intett neki, hogy halgasson, 's maga beszéllett, így szollván: Ezen ügyben Anglusok is néhányak vádoltatva vagynak. Ezek azt tartván magokrol, hogy a' Frantzia nyelvet fundamentomosan értik, semmi tolmátsot nem kívántak: hanem minthogy a' mi mindenkor oltalmazó törvényeink azt parantsolják, hogy az idegeneknek, ha vádoltatnak, tolmátsot rendeljünk, ehezképpest az ítélőszék Robert Jánost ezen Anglusoknak tolmátsolójokká nevezi, ex officio. — „Az Elölülő Robert Jánost előszollitván, őtet mint hivatalyszerént való magyarázatót megeskedte, 's az után Bruce' hez fordúlván, így szollott hozzá: — „Vádoltatott Ur! már most beszélhet.“ — Bruce hozzá fogott az itt következő irásnak olvasásához: —

„Uraim! Ámbár mi a' minket illető vádra nézve most a' Frantzia törvények alá vettette vagyunk: tsakugyan még is meg-

nem tiltattathatik a' nekünk soha, hogy a' népek' törvényére ne apellálhassunk. A' népek között való minden Kötéseknek első tzikkelye a' költsönösség (reciprocitae), és valamiképpen a' Frantziáknak, ha Angliában vádoltatnak, meg van az a' jussok, hogy oly eskütteket kérjenek a' magok' megíteltetéssekre, a' kik felerészint Frantziákból felerészint idegenekből álljanak: úgy tettett nekünk, hogy töllünk Anglusoktól sem tagadtathatik-meg Frantzia országban ez a' jus vagy kedvezés. Mi tehát ebből a' tekintetből külömbkülömbkérdéseket terjesztettünk a' hazánkbeli törvénytudók eleibe, hogy ezen kérdéseknek megfejtése által erősítsék-meg kívánságunkat, a' mely szerént a' minket megítelő eskütteknek fele részint Frantziákból fele részint Anglusokból kellene állani. Hanem, Uraim! az az igasságos bánásmódja, mellyet erántunk a' ti Vádoló Kamarátok mutatott, arra határozott bennünket, hogy más lépést tegyünk. Egészszén réa bizzuk magunkat egy tsupa Frantzia esküttekből álló ítélőszéknek igasságos és jó lelkiismeretes voltára. Viszsa sem vetjük a' 12 esküttek között egygyiket is. Tsak oda célzunk, hogy a' midőn mi önön személyünkre nézve, a' nemzetünket illető jusrol lemondunk, ne adjunk alkalmatosságot arra, hogy a' mi tselekedetünk előbb vagy később fogásul szolgáljon arra, hogy más Anglusokkal is úgy bánjanak Frantzia országban, mint véllünk bántak, ha olyan állapotra találunk itt jutni, a' milyenre mi jutottunk. A' melly nyilatkoztatásunknak hitelessé való tétettése végett, neveinket ide irtuk, Párisban Aprilis' 22-dikén, 1816-ban: —

„Wilson, Bruce, Huttschinson. Düpin, az Anglusok' Prokurátora, azt kívánta, hogy Királyi ítélő Kamara, aláírás által ismérje-meg, hogy vette ezen Nyilatkoztatást.

A' Királyi Prokurátor: — „Tsudálkoznunk kell ezen nyilatkoztatáson! Egy

Státus sintsen olyan, melynek kötelességében ne állana a' közönséges rendnek fenn-tartatására vigyázni. A' vádoltatottak a' közönséges rend ellen vétettek. Ha protestálás ez az ő Nyilatkoztatások, úgy ezt nem lehet vissza nem vetni; ha pedig tsupa nyilatkoztatás, úgy tsupa haszontalan-ság: minden esetben vissza vetni való."

Prokurátor Dupin: — „Ezek nem protestálnak az ellenek való perfolytatás' módja ellen; sőt önnön személyekre nézve egészen lemondanak azon nemzeti jus-sokrol, hogy az ő ítélő biráik felerészint Frantziákból, fele részint Ánglusokból áll-janak. De ebből nem következik az, hogy az ő nyilatkoztatások haszontalan legyen; ez az ő polgár társaikat illeti; rájuk ma-gokra nézve semmi akadályt nem teszen a' per' folyamata' módjának. Olyan Fran-tzia törvény nem találtatik, melly azt ti-lalmazná, a' mit ezek kívánnak. Ezek az emberek nem felejtkezhetnek - el arról, hogy ők Ánglusok, hogy ők majd haza mennek, és ott élni akarnak azzal a' jóval, a' mi egy Ánglus Státuspolgárnak legna-gyobb ditsőssége, hogy ők még vasrave-rettetve sem áldozták-fel egy Ánglus pol-gárnak jusát. Ez a' nyilatkoztatás nem okoz az ellenek való igazságtételnek semmi aka-dályt."

A' Királyi Prokurátor: — „Ha a' tör-vénynek alája adja az ember magát, meg-esmeri annak igazságát; ha nem adja alája magát, úgy just tart ahoz, hogy protestál-jon ellene: ez a' jus az, mellyet én, nem-zetünk' betsületéért, az idegeneknek meg nem engedhetek. Önként akár kéntelen-ségből, elég az, hogy nékiek alájok kell magokat vetni a' mi törvényeinknek."

Ezen hosszas disputálásnak az által szakasztatott vége, hogy az ítélőszék a' ta-nátskozó szobába bémenvén, néhány mi-nutányi tanátskozás után meghatározta, hogy a' Frantzia Királyi ítélő Kamara nem fo-gadhatja-el az Ánglusok által tétetett Nyi-latkoztatást.

Már most a' per' valóságos mivoltának folytatása is elkövetkezett. Az előlülő meg-szollította a' vádoltatottakat, hogy figyelmez-zenek a' mindjárt felolvastatandó vádoló Aktára. Ennek felolvastatása két egész órát tartott. Az után felszollalt egy Királyi Vice-Prokurátor, és hosszasan mutogatta, hogy ennek az egész ügynek két része van, úgymint: az *Elszöktetés*, és *Eltitkolás*. A' vádoltatott személyek között név szerént mindenikről megmondotta, hogy melyik vádoltatik ezzel, melyik amazzal. Be-szédjét, az Esküdtekhez fordulván, ezen ki-fejezéseken végezte: *Mikor arról van szó, hogy mi igaz? mi a' kötelesség? és mi a' betsület? nem kell akkor semmire rogatni, semmire inteni azt az ítélőszeket, a' melly Frantzia Esküttekből áll.*

Azután következett elébb a' vádoltat-tak' s ezek után a' bizonyságoknak meg-halgattatása, melly egy dióhajba szorittat-va így adattathatik elő:

Roquette: Én megjelentettem volt a' Királyi Prokurátornak, hogy a' *Lavalette*' agyonlövettetésére határozottatott nap előtt is az ő felesége és leánya a' szokott módon nálla ettek; ugyan ezen jelentést a' Poli-tziai Prefektusnál is megtettem estve felé 6 órakor, a' kitől oly parantsolatot vettem, hogy többé senkit a' fogolyhoz bé ne bo-tsássak, ha mindjárt általa aláíratott pa-rantsolatot mutatna is elő. — *Előlülő*: De hát a' Grófné Komornája *Dutoisné*, hogy ment még is bé? — *Roquette*: Nem tu-dom; ennek az alatt kellett történni, míg én a' Politziai Prefektusnál jártam. — *Előlülő*: Benn volt már ő az előtt. Tehát, *Eberle*, kend botsátotta-bé? — *Eberle*: Én nem botsátottam. — *Roquette*: Mikor *Lavalette*, (mint *Lavalette*'né) a' leá-nya, és a' komorna kimentek, *Eberle* a' folyosón találkozott velük özsze, de a' tsalárdságot eszébe nem vévén elbotsátotta őket. — *Előlülő*: Kendnek *Roquette*, mint-hogy nem tudta, hogy a' komorna is a' fogházban van, nagyon kellett bámúlni,

mikor ottlenni látta. — *Roquette*: Valóságosan nagyon elbámultam. — *Elölülő*: Részesnek tartja-e kend *Eberlét*? — *Roquette*: Részesnek nem, hanem igen hig eszűnek. — *Elölülő*: Tudta-e kend *Bonneville*, hogy a' kend ura és aszszonya, *Lavalette's* a' felesége, mit főznek? Igért-e kend *Brigant* nevű Trágernek (gyalogkotsi hordozónak) 25 Lajosaranyokat az útban, ha egy kevésbé sebesebben megyen? — *Bonneville*: Nem ígértem én semmit, hanem mikor láttam volna, hogy *Brigant* nagyon elfáradván, nem akarja tovább vinni a' gyalog kotsit, azt kérdettem tőle, hogy tudja-e, hogy néki még ma sok házakhoz el kell vinni a' Madámot, és hogy csak pénzt kaphasson az ember, nem kell sokat szabadkozni. Hanem *Guerin*, az alatt más társat keresett *Brigant* helyett magamellé. — *Elölülő*: Nem hallotta-e kend *Guerin*, hogy *Bonneville* 25 aranyot ígért volna *Brigantnak*, ha sietni fog a' gyaloghintóval? — *Guerin*: Én nem hallottam. — *Elölülő*: Hát hol tettétek -le a' gyaloghintót? *Guerin*: A' *Barillerie* nevű utzának szegleténél, minthogy igen nehéz volt, 's a' benne lévő tereb, a' hintónak nagyon az egyik oldalára dült volt, a' melly idő alatt *Lavalette*, kinek abban való lételemről én semmit nem tudtam, kikelvén, a' leánya ült helyébe bé. —

Elölülő: Hát *Bruce* úr, az úr régen van-e Párisban? — *Bruce*: Már 13 hónapja. Mikor *Bonaparte* megérkezett, 's a' hadakozás elkezdődött, eltávoztam volt inét, hanem *Junius*' vége felé ismét vissza jöttem, minthogy *Marschal Soult*tol nem kaphattam passust a' továbbmenetelre. — *Elölülő*: Az úr a' *Saint Leui* Hertzegnéhez (a' *Hollandiai* volt Királynéhoz) irván, őtet *Császári* Hertzegaszszonynak titulálta, holott tudta az úr, hogy az úr országglószéke *Bonapartét* Császárnak lenni meg nem esmérte. — *Bruce*: Ez igaz. — *Elölülő*: Az ur közösülésben volt a' *Bonaparte*' körül lévő emberekkel 's név sze-

rént a' *Vicenczai* Hertzeggel. — *Bruce*: Ez is igaz: de nem tudom, hogy mitsoda köze lehet ezen kérdéseknek a' *Lavalette*' úr ügyéhez? — *Elölülő*: Nekem szabad olyan kérdéseket tenni, a' milyeneket jónak lenni gondolok. Nem találták-e meg az urnál *Lord Wellington*nak egy eredeti levelét, a' melly *Ney*hez volt irattatva? — *Bruce*: Igen is megtalálták. Engem' nagyon érzékenyített a' *Ney*' sorsa, mellyért én mag sem pirosodtam. — *Elölülő*: Az úr volt az első, a' kit megkerestek, hogy *Lavalettét* eldugja és megmentse? — *Bruce*: Engem' kértek, hogy megmentsem, de én őtet magamnál el nem dughattam. Dec. 31-dikén egy nevetlen levelet vettem, melyben kérettetem, hogy *Lavalettét*, ki még Párisban volna, mentsem meg; én úgy iteltem, hogy hetsülem kívánnya töllem, hogy egy embert, a' ki a' maga életét reám bizza, megtartsak. Én senkit belé nem vontam volna ezen dologba, ha azt egyedül magam végre hajthattam volna. Hanem így kéntelen voltam egy barátomtól, a' ki más nap reggel hozzám jött, a' kit én megnevezni nem akarok, de a' ki talám maga magát meg fogja nevezni, engedelmet kérni arra, hogy titkomat néki felfedezhessem. Istenem, így kiáltott-fel a' barátom, minekutánna néki a' dolgot elő beszéllettem, hát Párisba van még *Lavalette*! Melly nagy szerentsétlenség! Úgy itelt ez a' barátom, hogy még egy harmadik személyt is belé kell vönunk a' dologba. E' meg is lett. Mi hárman megegygyeztünk, hogy miképpen intézzük-el a' munkát. *Lavalettét*, kinek tartózkodása' helyet én addig sem tudtam sem tudni nem kívántam, *Januarius*' 7-dikén az említett harmadik barátomnál találtam; én őtet megöleltem; plánunkat közöltük velle; 's éjféltájban eljöttem tőlök. — *Elölülő*: Az úr e'szszerént *Kapitány Hutschinson*nál találkozott *Lavalettével*, úgy-e, a' kinél ő elvult rejteve? — *Bruce*: Én a' *Kapitányt* nem ne-

veztem (ekkor sűgött valamit Hutschinson Brucének) hanem, minthogy maga megengedi, tehát kimondom, hogy nálla láttam Lavalettét: — *Elölülő*: De, ugy-é, hogy az Ur tanátsolatta Hutschinsonnak, hogy rejtse-el Lavalettét? — *Bruce*: Nem. Lavalettének az ő megtartatása ugyan az én első gondolatom volt: de a' Kapitánynak nem én adtam azt a' tanátsot, hogy őtet elrejtse. — *Wilson*: Ez én voltam, *Elölülő* úr. — *Elölülő* (*Brucéhez szollván*): Az ur adta-é a' Lavalettének való parókához a' mértéket? — *Bruce*: Az a' parókamérték, mellyet az én leveles táskámban megtaláltak, egy barátom' számára való volta' Konstantzinápolyban lévő Ánglus Követség-nél. —

Elölülő: Hutschinson úr, az úrszálására volt-é Lavalette befogadva? Az úr a' maga' kabriolejtében vitte-é őtet *Compiègne*-ig? — *Hutschinson*: úgy van. — *Elölülő*: Mind ezek által tsak a' maga barátjait akarta-é az úr lekötelezni? — *Hutschinson*: Nem; tsak az emberiség indított mind ezekre. — *Elölülő*: Úgy lásszik tsakugyan, hogy az úr ezen próbatételben nem volt tulajdonképpen részes, minthogy az úti költségről való számolást Generális *Wilson*nak által adta. — *Hutschinson*: Én ezt tsak azért közlöttem velle, hogy maga kérte. (Erre *Wilson* is felszollalt, hogy úgy van). — *Elölülő* (*Wilsonhoz*): Az úr Egyiptomban szolgált, és az Ánglusoknak Egyiptomi táborozássokrol tett tudósítása által legelőbbször tette esmeretessé Európában a' Bonaparte' ön-kény szerént való tselekedeteit? — *Wilson*: úgy van, én akkor egy meglehetős hirben-névben lévő Generálisnak Adjutánsa voltam. — *Elölülő*: Az úr intézte-el a' *Lavalette*' elszökését? — *Wilson*: Én. — *Elölülő*: Egygyetértett-é az úr *Hutschinsonnal* a' plánumnak elintéésében, 's az úr indította fel őtet arra, hogy Lavalettét magához befogadja? — *Wilson*: Az én barátom *Hutschinson* semmit nem tett az én befolyásom nélkül. — *Elölülő*: Es-

merre-é Generális *Wilson* ur Lavalettét ennekelőtte? — *Wilson*: Én nem esmertem nem is láttam soha. — *Elölülő*: Az úr két passusnak segedelmével, mellyeket mindenütt vidimáztatott, Lavalettét költött név alatt kivitte Fr. országnak határairol? — *Wilson*: Úgy van. — *Elölülő*: Tudta-é az úr, hogy ő halálra van íteltetve? — *Wilson*: Minden kétségen kívül: — *Elölülő*: Tudta-é, hogy Lavalette azért íteltetett halálra, hogy (fő postaigazgatókorában) a' Király' proklamátzióját elsikkasztotta, és hogy azoknak czimborás társok volt, a' kik a' Bitangolót Fr. országba viszsza hozták. — *Wilson*: Én soha nem halottam, hogy Lavalette Bonapartéval levelezett volna, 's nem hiszem azt átaljában, hogy a' Bonaparte' visszajövele valamelly pártos társaságnak, vagy pedig az ő Frantzia országgal fenntartott egygyetértésének munkája lett volna. Egyéb eránt mondhatom, hogy a' mi indulatunk ezen egész dologban telyességgel nem valamely politikai czélzás, hanem tsupán tsak emberi érzékenység által vezéreltetett; *Bruce* az én szívemben olvasott, és meg nem tsalattatott. — (*A' többi következik*).

Minthogy ez a' per igen sok jeles dolgokat foglal magában és szép beszédek fordulnak benne elő, tehát ezt, ha szintén egy kevésse hosszás is, végig ki fogjuk adni a' jövő árkusainkban: most még tsak azt jegyezzük meg röviden, hogy Aprilis' 24-dikén kimondatott a' hét vádoltatottakra az ítélet, és ennyiben áll: — *Eberle* vétett az által, hogy a' *Lavalette*' elszökését gondatlansága által elősegéllette, 's ezért két esztendei fogságra és arra büntetetik, hogy fogsága' idejének eltelése után még 10 esztendeig a' fő Politziának felvigyázása alatt maradjon. *Bruce*, *Hutschinson* és *Wilson*, vétkesek, azért, hogy Lavalettét elrejtették 's azután az országhol elszöktették: tehát három hónapi bészárattatásra, 's a' *processus*' költségének megfizetésére íteltetnek. A' más hármak feloldoztattak a' vád alól.

A' megíteltetteknek három napok engedteitek az apellálásra.

A' Francia Királyi udvar három hétfig tartandó gyászba öltözött a' mult hónap 24-dikén, Austriai Császárné ő Felségének meghalozásáért; a' tizenegy elsőbb napokban mély, azután fél gyászos ruhát fog viselni.

Arrol emlékezzén egy Párisi író, hogy Bonaparte a' maga Elbárol való visszaérkezése után miként fogadta a' Helvétus seregeket Beszanszon városában, ezeket beszéli: D'A ffry Oberster, úgymond, Márztius' 21 - dikén 1815 - ben azt a' jelentést vette Bonapartétól, hogy ez más' nap az ő regementjével mustrát fog tartani. A ffry azt felelte, hogy el fog járni a' maga kötelességében. Ez a' Helvétziai hadi sereg azonban 22-ikben meg nem jelenvén, Bonaparte izent az Obersterhez hogy jöjjön hozzá. A ffry el is ment. A' Marsallok' szálájában el akarták két tisztek venni a' kardját, de ő azt kihuzván, így szólt hozzájuk: „A' mérészebbik vegye el a' kardomat.“ Ez a' nem várt ellentállás bámulásra indította őket. Bonaparte kérdezé az Oberstertől, hogy az ő parantsolatjának miért nem engedelmeskedett? — Azért, mert parantsolatot tsupán a' Királytól, vagy a' Kantonoktól fogadok-el. — Tudja-e kivel beszél az Ur? — Igen is, Bonaparte Generálissal beszéllek. — Az úr a' Frantziák' Császárjával beszél; 's mint ez parantsolom az urnak, hogy jelenjen-meg a' maga regementjével a' Karousel- piatzon. — Generális! ujonnan megmondom, hogy én parantsolatokat tsak a' Királytól fogadok-el, a' kinek hiveséget esküdtem. — Öt esztendővel ezelőtt nekem is hiveséget esküdött az Ur. — Az alól engemet az Ur a' maga lemondása által feloldozott. — Majd eszibe juttatom én azt az Urnak. — Kérem, emlékezzék-meg az Ur, hogy én Helvétus vagyok. — El szélesztem egész seregeteket. — Nem egy könnyen lehet 30,000

embert eloszlatni, kik mindenkor készek, inkább az életeket miat sem szabadságokat elveszteni. — Még is meghódított Austria benneteket. — De megszabadított Tell Wilhelm. — Elég! monda végtére Bonaparte. — Minnyájan, a' kik ezen beszélgetésen jelen voltak, azt gondolták, hogy Oberster A ffry bizonyosan fogságra tétetik. De semmi se' lett belőlle. A' Helvétziai hadi seregek honnyokba bocsátattak.

Párisban nem régen ismét több személyek íteltettek-meg lázzasztó beszédjeikért és a' királyi őrző sereghez intéztetett tsábitó próbatételeikért. Hasonló perpatvarkodásokrol érkeznek a' departamentekből is jelentések. *Rouenben* egy granadiros katonna tellyességgel nem akart megesküdni a' Király' hiveségére; *Dolében* egy ember fogságra tétetett, a' ki a' Császárnak eljent kiáltott, és egy annakelőtte az ágyuzó seregnél volt altiszt a' maga képtelen beszédei miatt a' szigetekre vitetett számkivetésbe. *Douayban* egy nemzeti őrző, ki a' maga bajtársát Jakobinusnak és Bonapartistának tsúfolta, 's ezért egy kis büntetést kapott vala, előbbször a' maga főtisztjét, azután pedig önnön magát is, agyon lőtte.

Aprilis' 6 - dik napján az *Arriegei* departament' nevét viselő Légyió hirtelen összehivattatott, azzal a' parantsolattal, hogy kiki tarisznyájával egygyütt álljon - ki. Minnekutánna a' sereg összgyülekezett, annak Oberstere minden tarisznyákat személyesen megvizsgálván, egyikben egy háromszinü kokárdát, és egy sastzimert talált. Mind a' kettőt magához vévén, 's a' katonát, kinek tarisznyájában azokra akadott, a' sorból kiállatván, ekképpen szólt: „Katonák! En ezen vizsgálódást tulajdon szemeimmel azon okból tettem, hogy egy, a' kaszárnjátokban történt lopásnak nyomára akadhasak; nagy örönmre meggyőződtem a' felől, hogy ti azon dologban

minnyájan ártatlanok vagytok, ellenben mást valamit találtam, a' mit ugyan magam se' kerestem, tudni illik egy árulót. Ez a' granadiros a' tarisznyájában egy három színű kokárdát és a' maga hajdoni tsakójáról egy saszimert dugott vala el gondosan, valaha lázzasztást okozandó tzélzással. Katonák! engedelmet adok néktek arra, hogy tegyetek az eránt ítéletet, ha valyon megmaradhat-e ez az ember ezentúl köztetek?" Erre az egész batallion közt hirtelen' nagy mozdulás történt, 's minnyájan egy hanggal így kiáltozának fel: „Nem, nem, azonnal el kell őtet kergetni tőlünk; éljen a' Király!" Ezután a' bűnös a' Legyiónak sora' eleibe kiállítottatott, degradáltatott, 's tömlőtzebe vitetett, a' hadi törvénszék' kezibe való általadatás végett.

Napkeleti India.

A' múlt esztendőben, September' 12-dikén költ *Calcuttai* ujságban következő történet adatik elő: Egy indiai 72 esztendőös özvegyaszszony, megakarta magát az ott uralkodó szokás szerint a' meghalt férjének testével égetni. Minekutánna a' farakást meggyújtották volna, 's ő a' lángot nem szenvedhetvén megbánta a' maga elszánását, 's a' lángok közt dühösen hánykódván, végtére elugrott, noha reá volt köttetve a' fára. Ekkor az ezen áldozatnak szemlélése végett ott jelen volt Anglus politziai tisztviselőknék lábaikhoz borúlt, 's őket, hogy vegyék oltalmazások alá, erősen kérte. Ezek, noha a' nép az ellen igen zugott, haza vitették a' szerentsétlent, de két nap mulva meghalt, rettentő fájdalomai között.

Napnyugoti Indiai Szigetek.

Cayesben és *Jacmelben*, *St. Domingo* szigetén, a' *Pethion'* birtokában, nem régen több frantziák letelepedtek. E' mi-

att zenebona támadott, de a' melly letsendesítettett, és annak felgerjesztője, *Mosambique* nevű Oberster, *Pethion'* parantsolatjából agyon lövettetett. *Christophe* agyon lövetett közelébbről két északi Amerikánust, kik két zsák kávét vámfizetés nélkül ki vettek az ő birtokából.

A' *Londoni* újabb levelek így beszéllenek ezen tárggyrol: Minthogy, úgymond, *Henrik Király* néhány Amerikai embereket felakasztatott, 's néhányakat tortúrára vonatott: erre nézve az Amerikai egygyesült Státusok' Országlószéke, egy hajós sereget rendelt-ki, a' melly két 74 ágyus és néhány kisebb hajókból áll, hogy *S. Domingóhoz* evezvén, a' nevezett Király' birtokának partjait vegye körül.

Spanyol Ország.

A' *Londoni* levelekben ilyen Spanyol tudósítások találtatnak:

Generális *Odonel* a' tortúra miatt (melyre a' nem rég' említett özszeesküvésért vonatott vala) kezeinek többé semmi hasznát nem veheti, minthogy az ujjainak tsuklósontjai mind kifatsartattak a' nyújtás által. A' *Valencziai* Fő Számtartó, a' kinzásközben meghalt.

A' *Kataloniai* Regimentből 10 tisztek, arra a' gyanura, hogy ezen özszeesküvésnek ők is részesei lettek volna, elfogattatván vásra verettettek, a' mellyért mind oda hagyták a' több tisztek az egész Regimentet.

A' *Laibachi* újságszerént Fels. Urunk *Triestből* visszafelé való útjában, e' hónap' 20, 21 és 22-ik napjait *Laibachban* tölteni, 's onnét útját *Insbuck* felé venni szándékszott, a' hova e' hónap' 1-ső napján bémentek az *Austriai* seregek.

Május' 4-ik napján adtak Szász forint Huszaspénzért 359 1/4 forintot Váltótzedulában. Egy Császári aranyért 16 fl. 26 kr.

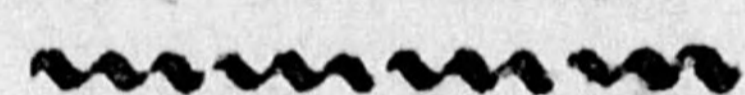
Hazai és egyéb kiegészítő Toldalékok,

A' Magyar Kurir 36-dik darabjához.

Magyar Ország.

Miskoltzrol, April. 20-dikán.

Nem tudom ezen Esztendőnek különös időjárása mit fog szólni; azt előre láthatjuk, hogy bőséget nem szúl, mert minden nap a' sok száraztó szelek járnak, a' minap volt egy kevés eső, 's azt is mindjárt fagyos éjtszaka követte. — A' Marhahús' fontja 24 xr. volna, de úgy is igen bajos kapni; a' Sertéshús 36 xr. mikor van. A' tisztátska búzának Köble, 4 Pozsonyi véka, 36 fl. a' kétszeres 28—29 fl. a' Rozs 26—27 fl. az Árpa 21 fl. — Ezen a' részen, a' hol a' lakosoknak majd csak a' Szőlőből jön minden élelmek, ezekigen megtsüggedtek azért, hogy 1812-diktől fogva sem tő, sem bő borok nem volt. —

A' múlt 1815-dik Esztendőben, a' M. Kurir' 63-dik darabjában ígéretet tettem vala a' Nagy Érdemű Nemes Publikumnak az eránt, hogy Deák nyelven kibotsátott *Méhtartásnak hettős - Köpükben* való, új, könnyű, és hasznos *Módja* Czim alatt való könyvetskéjét Tek. *Csaplovics János* Úrnak, az akkor kitett időre Tisztelt Hazámfiainak kezekbe szolgáltatom Magyarúl lefordítva. — De oly' előre ki nem gondolható akadály gátolt-meg szándékomban, mely miatt, egész a' közelébb múlt Húsvétig ki nem kerülhetett Sajtóm alól. — Hanem már most van, és ezen Sz. György napi vásárra Debreczenbe Esküdt Bartha István, és Kiss István Könyváros Uraknak küldöttem is befőle. — A' Könyvetske jó olvasható betűkkel 9 1/2 árkusra telvén, a' mennyivel késett, annyival tökéletesebb lett, mert már most nem a' Deák, és első, hanem a'

Német, és második nyomtatás szerént van. — A' kik pedig a' két fele kiadást esmérik, tudják hogy van külömbség benne. — Az Időhözképest kétféle papirosra nyomtatódott, t. i. szebbre és alábbvalóra; mindazáltal mindenik tsinos kek borítékkal és egy Réz tábla nyomással. — Az elsőnek ára 1 fl. 30 xr. a' másodiknak 1 fl. V. Czedulában.

Ezen kívül van még nálam egy Könyvetske ezen Titulus alatt: *Fris és legújabb Előadás a' Jászokról, és Kürtjokról, és ennek Értelmerül, vagy is Magyarázásáról.* — Irta Décsi Antal Törvényes Ügyelő. 1814. — Ezen könyvetske már több két esztendjénél, hogy a' Sajtó alól kikerülvén nálam hever, azért csak a' Typographiai költséget kívánván valahára belőle kivenni, ha valami fris gondolkozású Könyváros Úr találkozik, a' ki mind az 500-at megveszi, és innen elviteti (mivel több nintsen) 100 forintért a' mostani folyó Váltó Czedulában általadom. Külömben egy 'Exemplár' ára 20 xr.

N. Szigethy Mihály.
Könyvnyomtató.

B e t s.

A' Felséges Császári Királyi Udvari Kamara, a' mult Szent-György hava' 25-dikén Gombosfalvai Gombos Imre Urat, a' Törvények' Doktorát, ez előtt Tek. Nemes Borsod Vármegye betsületbéli Al-Jegyzőjét, azután a' Felséges Magyar Udvari Cancellaria', végtére pedig a' fenntisztelt Ts. Királyi Kamara' Conceptualis Practicánsát, szép készületeire 's eddig való hasznos, hűséges és szorgalmatos szolgálatjaira nézve, Udvari Concipistaságra emelni méltóztatott.